

3a ed. Premi “Biblioteca Pública i compromís social”

JO TAMBÉ PUC...

Ser jardiner i Ser bibliotecari de la Biblioteca Bellvitge

Biblioteca Bellvitge

Xarxa de Biblioteques Municipals de l'Hospitalet de Llobregat

JO TAMBÉ PUC... Ser jardiner i ser bibliotecari de la Biblioteca Bellvitge

1. Nom del projecte

JO TAMBÉ PUC... Ser jardiner i ser bibliotecari de la Biblioteca Bellvitge.

2. Descripció breu del projecte (4-6 línies)

Consisteix a integrar en la dinàmica de la biblioteca a un col·lectiu en desequilibri social al barri de Bellvitge, els usuaris de *l'Associació de Suport al Disminuït Psíquic M.D.B.* La biblioteca esdevé un espai idoni per normalitzar la seva vida social, augmentar la seva autoestima i apoderar a les seves famílies i així, compensar desigualtats i reforçar el sentiment de pertinença a la comunitat. Dos matins a la setmana aquestes persones aprenen i realitzen tasques pròpies de la biblioteca, guiats pel personal tècnic: segellen, endrecen, donen suport a les visites escolars, tenen cura i fan difusió de les plantes medicinals de la terrassa, etc.

3. Diagnosi prèvia i justificació del projecte, destacant el seu valor diferencial

Hi ha tres factors claus en la diagnosi prèvia:

- La Biblioteca Bellvitge, una biblioteca de districte, de proximitat, és una de les 8 biblioteques municipals que formen part de la Xarxa de Biblioteques de l'Hospitalet de Llobregat. Una de les 5 línies estratègiques de la Xarxa de Biblioteques de L'H és "**Contribuir a la cohesió social de la població amb accions en el territori**" i això es concreta en la següent línia de treball "**Oferir la biblioteca pública com a espai integrador**".
- [La Biblioteca Bellvitge](#) està situada a l'Àrea metropolitana de Barcelona, en el municipi de l'Hospitalet de Llobregat. Està en un barri creat durant la dècada dels anys 60 com a ciutat dormitori, destinat a engolir una part important de la migració del sud d'Espanya cap a Catalunya. El barri de Bellvitge té un urbanisme molt peculiar, format per centenars de blocs de formigó prefabricats i emmarcats per un encreuament d'autovies, autopistes i vies de tren, que va provocar durant anys un cert aïllament de la seva població. Malgrat tot això, el barri presenta un teixit associatiu molt important, poderós i actiu. La Biblioteca es va inaugurar l'any 1974 i al 2007 es va traslladar a un nou edifici. Aquesta llarga presència bibliotecària al barri ha contribuït al fet que estigui completament integrada en el territori, prioritzi línies de treball amb diferents entitats del districte i els veïns tinguin un fort sentiment d'identificació amb la biblioteca.
- Al barri s'hi troba [Tallers Bellvitge](#), que pertany a *l'Associació de Suport al Disminuït Psíquic M.D.B.* Una associació sense ànim de lucre que té com a objectiu principal la **integració i promoció personal, laboral i social de les persones adultes amb discapacitat intel·lectual, física i/o malaltia mental**, alguns d'ells i les seves famílies, usuaris molt habituals de la biblioteca.

Gràcies a la intersecció dels tres factors esmentats, l'any 2009 *l'Associació de Suport al Disminuït Psíquic Mare de Déu de Bellvitge* i la Biblioteca Bellvitge es van proposar iniciar una col·laboració desenvolupant un projecte que permetés conèixer la biblioteca a tots els seus usuaris i, alhora, fes visible aquest col·lectiu, més vulnerable i en risc d'exclusió, en un estratègic entorn normalitzat com és el de la biblioteca del barri. El projecte s'endega per poder arribar a un col·lectiu més desfavorit socialment, i perquè potencia la vessant més inclusiva de la biblioteca i dels seus treballadors.

Aquest projecte es va dissenyar amb dos programes: *Ser jardiner*¹ i *Ser bibliotecari*, aquest darrer programa també es realitza a la Biblioteca Tecla Sala, la biblioteca central de la Xarxa de Biblioteques Municipals de l'Hospitalet de Llobregat.

4. Àmbits o Col·lectiu en risc d'exclusió social al qual es dirigeix el projecte

Aquest projecte té com a únic i exclusiu destinatari a 65 persones, del total dels 150 usuaris que tenen, que assisteixen diàriament a *l'Associació de Suport al Disminuït Psíquic Mare de Déu de Bellvitge: Tallers Bellvitge*.

5. Objectius del projecte

- Des de la biblioteca pública, facilitar la inclusió, la visibilitat social i el rol com a agents proactius en la vida del barri de les persones amb diversitat funcional.
- Augment de l'autoestima i de l'autonomia de les persones amb diversitat funcional del barri de Bellvitge i de les seves famílies.
- Potenciar la comunicació, l'expressió verbal i no-verbal, i si s'escau, també l'escrita, juntament amb la capacitat d'escolta activa i d'atenció dels usuaris de *Tallers Bellvitge*.
- Creació i manteniment d'hàbits i aptituds laborals i foment del treball en equip, contribuint al desenvolupament del pensament crític de les capacitats creatives i de manipulació.

6. Línies estratègiques d'actuació, destacant com es contribueix a la cohesió i la inclusió social

El [Pla d'Actuació de la Xarxa de Biblioteques de l'Hospitalet](#) i el de [la Biblioteca Bellvitge](#) té, entre d'altres, aquestes dues línies estratègiques:

- **Fer accessible la informació per a col·lectius amb necessitats especials.**
- **Contribuir a la cohesió social de la població amb accions al territori**, que en aquest cas és el barri de Bellvitge.

I dins d'aquestes dues línies estratègiques s'emmarquen les d'aquest projecte, que com a línia de treball pretén **"Ofertir la biblioteca pública com a espai integrador"**:

- Donant suport a tasques auxiliars dels professionals de la biblioteca i descobrint els serveis oferts per l'equipament com a conseqüència directa d'aquesta col·laboració i de l'intercanvi de coneixements entre aquest col·lectiu i el personal de la biblioteca.
- Realitzant activitats dirigides que els permetin gaudir dels serveis de la biblioteca: identificar les sales, col·laborar en les visites escolars, entendre i conèixer la classificació, entre d'altres.
- Donant accés a la informació i al coneixement a través del programa *Ser Jardiner*: formant-los en jardineria i plantes medicinals.
- Donant suport a les visites escolars i per tant, normalitzar la seva presència i cohesió social, integrant-los com un treballador més.
- Adquirint material adaptat (CD, revistes, còmics i llibres de lectura fàcil) per tal que puguin endur-se en préstec. Aquest procés es fa amb el suport del bibliotecari que proposa materials adaptats a les seves necessitats.

¹ La Biblioteca Bellvitge té un fons especialitzat en Vida Sana, per aquest motiu, es va decidir que les plantes que hi ha a la terrassa estiguessin estretament vinculades amb aquesta especialitat: plantes amb propietats medicinals i terapèutiques. L'Associació va considerar aquesta proposta viable i adequada, ja que entenen la jardineria com una activitat terapèutica que podria contribuir a la inclusió social d'aquest col·lectiu amb discapacitat intel·lectual.

7. Fases de desenvolupament

1. Planificació i disseny:

En aquesta primera fase (que s'inicia l'any 2009 i, des de llavors i fins avui dia, es revisa anualment) es defineix i dissenya el programa i s'estableix el marc teòric:

- S'estableix una col·laboració entre l'Associació de Suport al Disminuït Psíquic Mare de Déu de Bellvitge i la Biblioteca Bellvitge. En el programa *JO TAMBÉ PUC... Ser bibliotecari* aquesta col·laboració es fa també amb la Biblioteca Tecla Sala, ja que ambdues biblioteques formen part de la Xarxa de Biblioteques Municipals de l'H.
- El disseny es fa conjuntament amb la direcció tècnica de l'Associació, una educadora social, un tècnic especialista en jardineria (pel programa *Ser jardiner*), un bibliotecari (pel programa *Ser bibliotecari*) i la direcció de la biblioteca.

JO TAMBÉ PUC... Ser jardiner de la Biblioteca Bellvitge.

- Els participants en el projecte seran persones amb TDAH, trastorns de conducta, persones amb claustrofòbies o similars. Tindran, a més, un perfil creatiu, amb interès per la jardineria i que el contacte amb la natura els suposi una millora emocional.
- Les feines assignades hauran de garantir la seva seguretat i adequar-se a les seves necessitats.

JO TAMBÉ PUC... Ser bibliotecari de la Biblioteca Bellvitge.

- Els participants seran persones sense cap mena d'experiència en l'àmbit del treball bibliotecari i probablement tampoc tindran massa experiència com a usuaris.
- Les feines assignades hauran de tenir una dificultat adaptada a les seves capacitats.

En ambdós programes, a més:

- El personal de biblioteca haurà d'implicar-se en l'acollida d'aquests nous companys, explicar-los la manera de realitzar les tasques, acompanyar-los i supervisar-los. Es nomenarà una persona de referència de la biblioteca, encarregada d'atendre les seves necessitats, així com de comprovar puntualment l'evolució de la seva feina.
- El grup vindrà acompanyat d'un monitor de l'Associació, que dirigirà i acompanyarà als participants en el correcte desenvolupament de les tasques encomanades.

2. Disseny i cronograma:

- Es defineix que participaran 16 persones amb diversitat funcional, agrupades en grups de 4. Dos dies a la setmana vindran a la biblioteca un grup de 4 persones.
- El període de participació serà el del curs escolar: de setembre a juny, descansant els períodes de vacances previstos: Nadal, Setmana Santa i Estiu.
- Les col·laboracions seran de 3 hores un matí cada setmana (*Ser bibliotecari*) i d'una hora un matí cada setmana (*Ser jardiner*).
- Es realitza una sessió informativa amb els bibliotecaris i tècnics de la biblioteca per tal d'explicar en què consisteix aquesta col·laboració i el seu paper a desenvolupar.
- Es forma el personal de la biblioteca en el disseny de pautes i recursos per relacionar-se amb aquest col·lectiu.
- S'estableixen les tasques a desenvolupar, prèviament pactades entre bibliotecaris i monitors de l'associació.

3. Implementació:

- Posada en marxa del projecte a les dues biblioteques de la Xarxa de Biblioteques Municipals de l'H: Tecla Sala i Bellvitge amb el programa *JO TAMBÉ PUC... Ser bibliotecari*, i a Bellvitge a més, el programa *JO TAMBÉ PUC... Ser Jardiner*.

4. Avaluació:

- En finalitzar la jornada hi ha una posada en comú i petita valoració de les tasques realitzades entre els participants, el monitor de l'Associació i el personal de la biblioteca. És una part important del projecte fer aquest petit *feedback* amb ells, en un clima distès i propici, per explicar anècdotes i vivències personals i ajudar a millorar la seva comunicació.
- En finalitzar el curs escolar, l'Associació elabora un dossier d'avaluació on es recull el seguiment individual de cada un dels participants i es mesura, per tant, el seu grau d'assoliment dels objectius.
- Cada any es fa una reunió de valoració entre l'Associació i la Biblioteca. En aquestes reunions sempre han sorgit noves propostes de millora per l'any vinent i s'ha reafirmat l'impacte positiu del projecte, per ambdues parts, i les ganes de continuar-lo el curs següent.

Per tal d'il·lustrar aquest darrer punt, adjuntem ***l'Annex 1. Avaluacions externes per part de l'Associació de Suport al Disminuït Psíquic Mare de Déu de Bellvitge.***

8. Pla de comunicació i difusió

- Periòdicament fem difusió d'aquesta col·laboració a les diferents xarxes socials de la Biblioteca.
- S'ha presentat el projecte, conjuntament amb la Biblioteca Tecla Sala a les **4es Jornades d'Aprenentatge Servei de l'Hospitalet de Llobregat (APS)**, l'any 2013.
- També, conjuntament amb altres programes de la Xarxa de Biblioteques de L'H, a les **14es Jornades Catalanes d'Informació i Documentació** (març 2016).
- I també, conjuntament amb altres programes de la Xarxa de Biblioteques de L'H, a la **Jornada de les Biblioteques Inclusives** (28/11/2016).

Destacar, però, que la millor difusió del programa i de la que ens sentim més orgullosos és la que es produeix en el dia a dia: quan els usuaris de la Biblioteca Bellvitge veuen, amb normalitat, que aquest col·lectiu de persones en risc d'exclusió social són i formen part de l'equip de la biblioteca.

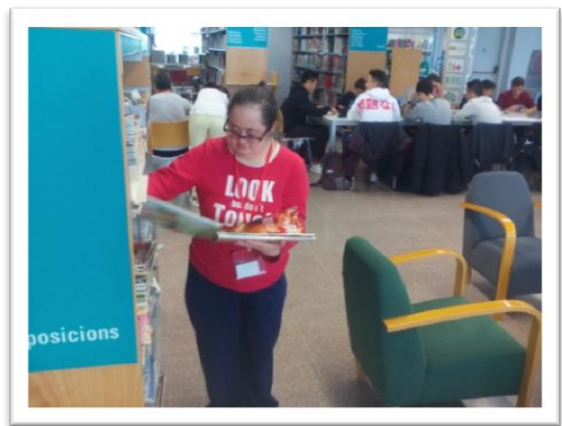
9. Agents amb els quals es col·labora

- Xarxa de Biblioteques de l'Hospitalet de Llobregat
- Biblioteca Tecla Sala
- Associació de Suport al Disminuït Psíquic Mare de Déu de Bellvitge: Centre Ocupacional de Tallers Bellvitge
- Xarxa de Biblioteques Municipals de la Diputació de Barcelona
- APS L'Hospitalet
- Alumnes en pràctiques *Projecte LINK* amb l'IES Bellvitge
- Un educador social
- Tècnic especialista en jardineria

10. Accions realitzades fins al moment

- S'han dissenyat dos programes dins del projecte *JO TAMBÉ PUC...*:
 - *JO TAMBÉ PUC... Ser jardiner a la Biblioteca Bellvitge.*
 - *JO TAMBÉ PUC... Ser bibliotecari a la Biblioteca Bellvitge.*

- Els participants arriben acompanyats pel seu monitor i saluden al personal de la biblioteca. Comparteixen espais privats de la biblioteca, com ara: l'*office* i la zona per deixar els abrics i bosses que porten.
- Van identificats amb el mateix distintiu que el personal de la biblioteca, especificant la paraula "col·laboradors".
- Un cop preparats, reben les instruccions dels tècnics bibliotecaris i posen en pràctica les seves capacitats d'escolta activa, concentració i comunicació.
- Un cop informats de les tasques a realitzar i acompanyats pel personal de biblioteques van realitzant aquestes feines.
- Les tasques més habituals són:
 - **JO TAMBÉ PUC... Ser Bibliotecari:** Segellar documents, endreçar, col·locar llibres, guillotinar, atendre trucades, destruir paper, folrar, elaborar punts de llibre, esborrar codis de barres i posar-hi cinta adhesiva, etiquetar punts, donar suport a les visites escolars, entre d'altres.
 - **JO TAMBÉ PUC... Ser jardiner:** sessions teòriques per conèixer les característiques de les plantes, la seva evolució, creixement i les seves necessitats; regar i fer el manteniment de les jardineres, confecció dels cartells senyalitzadors de les plantes, netejar la terra, plantar, adobar, entre d'altres.

Per veure amb més detall com és el dia a dia, vegeu ***l'Annex 2. Document gràfic del projecte*** i ***l'Annex 3. Una jornada de treball.***

11. Resultats obtinguts

- Els usuaris de *Tallers Bellvitge* i les seves famílies se senten participants i completament integrats en la comunitat i en l'equip de treball de la biblioteca del seu barri, potenciant el seu optimisme i el sentit de pertinença a un grup.
- Els usuaris habituals de la Biblioteca Bellvitge normalitzen i valoren la presència constant d'aquest col·lectiu en el dia a dia de la biblioteca.
- Els nens que venen a les visites escolars també normalitzen la presència d'aquestes persones i la tasca que fan, associant-los com a un treballador més de la biblioteca, fent-se visibles les seves capacitats i possibilitats.
- Hi ha una millora important del coneixement de les biblioteques (què són i què fan), dels seus usuaris i les seves normes.

Per tal de completar aquests resultats, adjuntem ***l'Annex 1. Avaluacions externes per part de l'Associació de Suport al Disminuït Psíquic Mare de Déu de Bellvitge*** on es detallen l'assoliment dels objectius.

12. Àmbits/accions a millorar

- Millorar la seva comunicació i facilitar eines, com pictogrames, que els permetin una major autonomia i, per tant, millorar la seva autoestima en veure que el seu missatge s'entén sense dificultats.
- Ampliar la seva interacció amb els usuaris, fruit d'aquesta millora en la comunicació.
- Formació en instruments tecnològics, amb software adaptat a les seves necessitats i capacitats.

13. Accions previstes per a l'any vinent

- Dotar de tauletes digitals i software adaptat en l'ús de pictogrames per tal de facilitar la seva comunicació, ja que actualment tenen un llibret elaborat per l'Associació amb un seguit de pictos que els ajuden a expressar-se, però en aquests només hi ha els bàsics del seu dia a dia.
- Oferir formació en l'ús d'aquestes tauletes i del software, tant a la Biblioteca Tecla Sala com a la Biblioteca Bellvitge de la Xarxa de Biblioteques Municipals de l'H.
- Ampliar el nombre de participants i de tasques a realitzar.

14. Accions que es duren a terme per consolidar el projecte

- Considerem que el projecte està força consolidat, ja que té un llarg recorregut (des del 2009 fins avui dia) i en aquest, mitjançant les avaluacions realitzades al final de cada curs, s'han anat corregint, ampliant i modificant els aspectes que han sigut necessaris.
- Com a mesura per consolidar encara més aquest projecte, caldria millorar les eines de comunicació dels participants i ampliar el seu nombre.
- Mantenir la difusió periòdica a les Xarxes socials i ampliar-la a altres nivells, com a través de l'elaboració d'un fullet descriptiu, que expliqui i faci més visible aquest treball conjunt de la biblioteca pública amb aquest col·lectiu desafavorit i en risc d'exclusió social.

15. Pressupost (recursos invertits i recursos previstos a invertir)

- Recursos invertits: aquest projecte no té cost econòmic directe, però sí humà. És a dir, hi ha un recurs invertit en forma de temps i capital humà: el temps del personal de la biblioteca implicat en preparar les tasques, en rebre i acompanyar en tot moment al grup, en integrar-los i fer-los sentir com un treballador més de la biblioteca i el temps de la persona de l'Associació que ho supervisa i tutela tot. La relació entre la inversió d'aquests recursos humans i el rendiment obtingut, és, amb escreix, molt positiva, especialment per l'intercanvi de coneixement que hi ha constantment entre els participants i el personal de la biblioteca. I és que **tots aprenem de tots**.
- Recursos **previstos** a invertir en cas de disposar de recursos econòmics: impressió d'un fullet explicatiu com a material de difusió del projecte i adquisició d'unes tauletes digitals amb software sobre pictogrames adaptat per facilitar la comunicació dels participants.

